

Ting et Medlem — han sad her ikke i den forrige Del af Samlingen —, jeg tænker paa Hr. Moltesen, der som bekendt er en ivrig Tilhænger af Kirkens Adskillelse fra Staten. Og der sidder indenfor det konservative Folkeparti i hvert Fald eet Medlem, som paa et Tidspunkt har været inde paa denne Vej, det er Hr. J. Oskar Andersen. Han var — jeg tror, det var i 1913 — Medlem af et Udvalg, som Kirkeligt Landsforbund nedsatte, og hvor man principielt anbefalede denne Vej. Man vilde hævde det, man kaldte Kirkens Selvstændighed. Der er vist ikke fra Rigsdagens Side noget i Vejen i saa Henseende, men saa maa Kirken naturligvis ogsaa give Afkald paa enhver verdslig Magt over den nuværende Stat og dens Institutioner og nøjes med den Magt og Indflydelse, den kan faa ad aandelig Vej, ved det frie Ord, og den Indflydelse, den derigennem kan faa baade paa Folket og Folkets Institutioner, vil maaske blive meget større. Overfor denne Betragtning gik man til i et nedsat Udvalg, som særlig Kirkeligt Landsforbund havde taget Initiativet til, men hvori vist de fleste kirkelige Retninger var repræsenteret, at foreslaa i en Henvendelse til alle Rigsdagens Partier, at Kirken blev adskilt fra Staten, og man tog Konsekvensen deraf, nemlig Religionsundervisningens Udskillelse fra Folkeskolen. Jeg har lagt Mærke til, at man i de senere Aar søger at drage religiøse og kirkepolitiske Spørgsmaal frem under Valgkampen, særlig fra Højres Side, men i øvrigt ogsaa fra Venstres Side. Jeg har lagt Mærke til, at jo mere reaktionære Folk bliver, des mere religiøse bliver de ogsaa — det vil sige under Valgkampen —, des mere synes de at have Brug for Religionens Støtte og Trøst i deres Alderdom. (*Korsgaard*: Ja, da Fanden blev gammel...). Ja, det er en ganske rigtig Bemærkning af det ærede Medlem. Dette gør sig ogsaa gældende med Hensyn til politiske Partier. Jeg har ingen stor Tro paa, at de enkelte Medlemmer indenfor Partiet er blevet mere religiøse, men man har Brug for Religionen under Valgkampen, man drager den stærkere og stærkere i Forgrunden under Agitationen — og man vil ikke høre derpaa, man ryster det af sig, det nytter ikke, hvor ofte man fremdrager det, man lader, som om den Kendsgerning ikke eksisterer: at Repræsentanter for alle kirkelige Retninger her i Landet, bl. a. for Kirkeligt Landsforbund, i en udtrykkelig Henvendelse til alle Rigsdagens Partier har foreslaaet Kir-

kens Adskillelse fra Staten og Religionsundervisningens Udskillelse fra Skolen. Men saa kan det dog ikke være saa forfærdelig gudsforgaaende en Handling, at vi Socialdemokrater vil det samme. Vi ønsker altsaa i Overensstemmelse med vort Program Kirkens Adskillelse fra Staten, men det vil naturligvis være umuligt i en Grundlovsparagraf at foreslaa dette, thi det kræver en stor organisk Lovgivning. Vi har derfor indskrevet Princippet, at Kirkens Adskillelse fra Staten ordnes nærmere ved Lov. Vi har da ment det rigtigt at bevare den nuværende Grundlovs § 3 om Folkekirken, thi hvis vi uden videre fjernede den, uden samtidig at have Sikkerhed for at faa gennemført den organiske Lovgivning, jeg tænker paa, med Hensyn til Kirkens Adskillelse fra Staten, vilde der være Fare for, at man kunde misbruge og fortolke det saaledes, at man lod os falde tilbage paa den gamle Statskirke fra Enevældens Tid. Statskirken ifølge Kongeloven og Danske Lov med dens strengt ortodokse Symboltvang o. s. v. Derfor bevarer vi § 3, som i Grundloven af 1849 betød et stort Fremskridt, men vi indskrives Løftebestemmelsen om, at vi hurtigst muligt skal til det næste Fremskridt, nemlig Kirkens fuldkomne Adskillelse fra Staten.

Hvad Skolen angaar, naaede man jo ikke langt i 1849. Man var sikkert besjælet af de redeligste Hensigter, men hvad man naaede, var en meget fattig Skoleparagraf. I 1915 føjede man til denne fattige Skoleparagraf, som man reformerede paa et Punkt, idet man satte Ordet „Folkeskolen“ ind — det pegede jo i den rigtige Retning —, en Bestemmelse, der sikrer Skolens Frihed. Denne Bestemmelse lader vi staa. Vi stemte for Tilføjelsen i 1915, og vi er ogsaa villige til at lade den staa nu. Vi Socialdemokrater ønsker ikke et Statsskolemonopol, vi har intet imod det pædagogiske Initiativ, tværtimod, vi vil give det alt muligt Raaderum, men vi ønsker netop — det staaer ikke i Strid dermed — en fælles Folkeskole, der efterhaanden samler alle Børn indenfor sine Rammer, en Enhedsskole, hvor alle Folkets Børn mødes og kan komme saa langt frem, som deres Anlæg og Evner tillader dem, uden Hensyn til Forældrenes Kaar. Den socialdemokratiske Grundtanke om en fælles Folkeskole, saaledes forstaaet, som jeg her har udviklet det, en Enhedsskole, indskrives vi i denne Grundlov. Jeg tror, at vi nu i 1920 er kommet saa vidt, at vi kunde indskrive en saadan Løfteparagraf